

[View the original article](#)

فراتر از خبر

بی‌پناه حتی در تبعید؛ ایران و روسیه چگونه دشمنان خود را در خارج هدف می‌گیرند

ری فرلینگ

۱۴۰۵/مهر/۱۵

یک ایرانی تبعیدی در کانادا می‌گوید فرد یا افرادی وارد خانه‌اش شدند و پیامی تهدیدآمیز با یک چاقوی آشپزخانه برایش به جا گذاشتند. در آلمان، یک منتقد روس کرملین می‌گوید فشار و تهدید مداوم باعث شده که درباره امنیت خود دچار «حس دائمی تعقیب و تهدید» شود. کارشناسان می‌گویند حکومت‌های اقتدارگرا در بسیاری از موارد برای هدف قرار دادن مخالفان خود در خارج از مرزها هزینه چندانی نمی‌پردازند.

«رد او را زدیم و پیامان را در خانه‌اش به او رساندیم»

ظهر یک پنج‌شنبه در اوایل ماه مارس، میلاد پورطالبیان به خانه بازگشت و دید آپارتمان‌اش به هم ریخته و کسی وارد آن شده است. اما جزئیاتی که کمی بعد توجهش را جلب کرد، نشان می‌داد با یک سرقت

معمولی روبه‌رو نیست: کلاه بیسبال او با شعار «عظمت را دوباره به ایران بازگردانیم» با یک چاقوی بزرگ آشپزخانه به دیوار کوبیده شده بود.

پورتالبیان، شهروند ایران، در سال ۲۰۲۴ به کانادا رفت و از آن زمان در ساسکاتون، در استان ساسکاچوان، در سازمان‌دهی تجمع‌های مخالفان جمهوری اسلامی در خارج از کشور فعالیت داشته است.

ماجرای ورود به خانه او چند روز پس از حملات هوایی آمریکا و اسرائیل ۹ اسفند ۱۴۰۴ که به آغاز جنگ با ایران انجامید رخ داد. پیش از آن نیز پورتالبیان در ارتباط با فعالیت‌هایش مجموعه‌ای از تهدیدهای اینترنتی دریافت کرده بود. این مرد ۳۲ ساله بلافاصله ماجرا را به پلیس محلی گزارش کرد و گفت معتقد است به دلیل فعالیت‌های سیاسی خود هدف قرار گرفته است.

او به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی می‌گوید: «در ابتدا این اتفاق برایم به‌شدت ترسناک بود»، اما افزود که بعدتر توانسته بر این احساس غلبه کند.

پورتالبیان گفت: «تصمیم گرفتم اجازه ندهم ترس مانع بیان دیدگاه‌های سیاسی‌ام شود. به هزاران ایرانی فکر می‌کنم که در راه آزادی جانشان را از دست داده‌اند».

عکس‌ها، اسناد پلیس و تصاویر شبکه‌های اجتماعی که پورتالبیان در اختیار رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گذاشته، نشان می‌دهد که حتی هزاران کیلومتر دورتر از ایران نیز ممکن است از فشار و تهدید در امان نباشد.

در یکی از پست‌های تلگرامی، او به دلیل آنچه «فعالیت تبلیغاتی علیه نظام» و حمایت از «حمله آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران» خوانده شده، محکوم شده است.

در پایان همان پست آمده است: «این فرد در ساسکاتون زندگی می‌کند. چند ماه پیش رد او را زدیم و پیامان را در خانه‌اش به او رساندیم».

پورتالبیان می‌گوید این بخش از پیام برایش «به‌ویژه نگران‌کننده» بوده است. چیزی از آپارتمان او به سرقت رفته و تاکنون کسی در ارتباط با این ماجرا بازداشت نشده است.

سرکوب فرامرزی

آنچه بر پورتالبیان گذشته، یک مورد مشخص است، اما در عین حال در چارچوب پدیده گسترده‌تری قرار می‌گیرد که از آن با عنوان «سرکوب فرامرزی» یاد می‌شود؛ وضعیتی که در آن حکومت‌های اقتدارگرا حتی پس از خروج مخالفانشان از کشور، همچنان آن‌ها را در خارج تعقیب و تهدید می‌کنند یا تحت فشار قرار می‌دهند.

جمهوری اسلامی ایران سابقه‌ای چند دهه‌ای در ترور و حمله به مخالفان در خارج از کشور دارد، اما ابزارهای فشار آن تنها به تهدید فیزیکی محدود نمی‌شود.

«فکت‌نامه»، رسانه فارسی‌زبان راستی‌آزمایی مستقر در کانادا، اخیراً از افزایش «نظارت سازمان‌یافته با مشارکت کاربران، افشای اطلاعات شخصی و ارباب سایبری علیه منتقدان خارج از ایران» خبر داده است.

یکی از ابزارهایی که در این زمینه مطرح شده، **وب‌سایتی به نام «علاج»** است که افراد می‌توانند در آن دیگران را گزارش کنند. بنا بر گزارش‌ها، اطلاعات حدود ۱۶۰۰ نفر در این وب‌سایت ثبت شده است.

فکت‌نامه می‌گوید تلویزیون دولتی ایران افراد نام‌برده‌شده در این فهرست‌ها را به «توقیف اموال، تعلیق کامل خدمات کنسولی و صدور اعلان قرمز اینترنتی» تهدید کرده است. ابزار دیگری به نام «گورکن» نیز اطلاعات شخصی کسانی را منتشر می‌کند که آن‌ها را «خائن» می‌نامد.

بیشتر در این باره:

تهدید ایرانیان خارج از کشور از طریق هک یک تابلوی ترافیک در لس‌آنجلس

نهادهای اطلاعاتی آمریکا، بریتانیا و هلند ماه گذشته اعلام کردند جمهوری اسلامی در حال اجرای یک کارزار سایبری در سطح جهانی است. پلیس فدرال آمریکا نیز گفته است بدافزاری به نام «هوی‌گرام» برای فعالیت‌های مخرب سایبری علیه مخالفان ایرانی، روزنامه‌نگاران منتقد جمهوری اسلامی و دیگر گروه‌های مخالف در نقاط

مختلف جهان به کار رفته است.

اما ایران تنها کشوری نیست که منتقدان خود را در خارج از مرزها تعقیب می‌کند.

یانا گورخوفسکایا، رئیس بخش پژوهش و تحلیل در سازمان «خانه آزادی» در واشینگتن، سال‌هاست درباره سرکوب فرامرزی تحقیق می‌کند.

او به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «بر پایه داده‌های ما، چین، ایران و روسیه در میان ۱۰ عامل اصلی سرکوب فرامرزی قرار دارند. چین با فاصله زیادی از دیگر دولت‌ها در صدر قرار دارد. در میان این سه کشور، روسیه از نظر ترور و حمله فیزیکی به مراتب خشونت‌آمیزتر است.»

از مشهورترین نمونه‌ها می‌توان به مسمومیت الکساندر لیتویننکو و سرگئی اسکریپال در بریتانیا و همچنین حمله با چکش به لئونید ولکوف، فعال مخالف روس و از همکاران آلکسی ناوالنی، در لیتوانی اشاره کرد.

«احساس دائمی تعقیب و تهدید»

برای میخائیل کلیماریوف، متخصص امنیت سایبری و منتقد کرم‌لین که پس از تهاجم تمام‌عیار روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲ از روسیه گریخت، این تهدیدها به بخشی از زندگی روزمره تبدیل شده است.

این مرد ۵۳ ساله که اکنون در برلین زندگی می‌کند و با ولکوف همکاری دارد، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت که بر اثر این تهدیدها در رفتار خود نوعی «احساس دائمی تعقیب و ناامنی» پیدا کرده است.

او به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «بیش از حد نگران امنیت هستم؛ دست‌کم از نگاه یک فرد عادی و سالم. وقتی بیرون می‌روم، بررسی می‌کنم بینم کسی تعقیب می‌کند یا نه. پیش از آن‌که دستگیره در آپارتمانم را لمس کنم، اول آن را نگاه می‌کنم، چون آن موردی را به یاد دارم که دستگیره در را به سم نوویچوک آغشته کرده بودند.»

با این حال، نگرانی کلیماریوف فقط به تهدید حمله فیزیکی محدود نیست.

بیشتر در این باره:

سامانه امنیتی «علاج»، پس از اختلال در خارج از ایران، در داخل کشور هم از دسترس خارج شد

او می‌گوید زندگی روزمره‌اش زیر فشار مجموعه‌ای از مشکلات کوچک‌تر، از حملات فیشینگ گرفته تا موانع اداری، قرار گرفته است؛ فشارهایی که در مجموع آن‌ها را بخشی از «جنگ روانی» مسکو علیه مخالفانی مانند خودش می‌داند.

برای نمونه، او نمی‌تواند گذرنامه روسی خود را که در سال ۲۰۲۹ منقضی می‌شود تمدید کند و این موضوع در آینده بر وضعیت اقامتش در آلمان اثر خواهد گذاشت.

او می‌گوید: «این به یک مشکل اداری تبدیل خواهد شد و به آن سادگی که ممکن است به نظر برسد نیست. مجبور خواهم شد وکیل بگیرم.»

کلیما ریوف در آلمان پناهندگی ندارد و می‌گوید نمی‌خواهد برای آن درخواست بدهد، زیرا در آن صورت دیگر قادر نخواهد بود اداره شرکتی را ادامه دهد که ۲۰ نفر در آن کار می‌کنند.

سفر نیز برای او ساده نیست. روسیه نام کلیما ریوف را در فهرست تروریستی قرار داده و همین موضوع ممکن است هنگام عبور از مرزها برایش مشکل ایجاد کند.

او می‌گوید در بازگشت از یکی از سفرهای اخیرش به آمریکا، مأموری «با مسلسل و سگ» او را از صف سوار شدن به هواپیما بیرون کشید و حدود ۳۰ دقیقه او را بازجویی کرد.

خطر استرداد نیز باعث شده است درباره کشورهای که به آن‌ها سفر می‌کند احتیاط زیادی به خرج دهد.

نام کلیما ریوف در روسیه همچنین در فهرست «عوامل خارجی» قرار دارد و مقام‌های روس حدود یک میلیون دلار جریمه برای او تعیین کرده‌اند؛ جریمه‌هایی که به گفته خودش انگیزه سیاسی دارند.

مشکلات اداری او در روسیه نیز روی هم انباشته شده‌اند. شماره تلفن روسی‌اش قطع شده و در نتیجه در بسیاری از موارد قادر نیست به خدمات دولتی اینترنتی یا حساب‌های بانکی‌اش در روسیه دسترسی پیدا کند.

نگرانی از هک شدن نیز رفتار روزمره او را تغییر داده است. کلیما ریوف می‌گوید مگر در مواردی که مقام‌های آلمانی او را ملزم کنند، از تلفن استفاده نمی‌کند و شماره خود را در اختیار دیگران قرار نمی‌دهد.

او به روس‌های دیگری که هدف حملات فیشینگ قرار می‌گیرند نیز کمک می‌کند، اما می‌گوید حتی خودش یک بار تا آستانه افتادن در دام چنین حمله‌ای پیش رفته است.

کلیما ریوف می‌گوید فردی که خود را مشتری احتمالی شرکت او معرفی کرده بود، هفته‌ها با او پیام ردوبدل کرد و اعتمادش را جلب کرد. در نهایت چیزی نمانده بود رمزی را که از طریق تلگرام برایش ارسال شده بود وارد کند؛ اقدامی که می‌توانست کنترل حسابش را در اختیار مهاجمان بگذارد.

او گفت: «در آخرین لحظه جلوی خودم را گرفتم. کلاهبرداری واقعاً در سطح بسیار بالایی انجام شده بود».

این فشارها سرانجام بر وضعیت روانی او نیز اثر گذاشته است.

کلیما ریوف گفت: «آیا همه این‌ها از نظر روانی روی من اثر می‌گذارد؟ البته که می‌گذارد. برای مشاوره پزشکی مراجعه کرده‌ام... دچار هراس می‌شوم. حملات وحشت؛ می‌دانید چیست؟»

با این حال تأکید می‌کند که خودش را قربانی نمی‌داند.

او گفت: «وضع من از خیلی‌ها بهتر است. در زندان نیستم. می‌توانم درآمد داشته باشم».

اما کلیما ریوف می‌گوید به توصیه پزشکان در حال بررسی این موضوع است که برای مدتی فعالیت‌های سیاسی‌اش را متوقف کند.

یانا گورخوفسکایا می‌گوید هدف سرکوب فرامرزی نیز دقیقاً همین است: ایجاد فشار به اندازه‌ای که فرد در ادامه فعالیت سیاسی و علنی خود تردید کند.

او گفت: «نظارت، ارباب، تهدید خانواده و تهدیدهای دیجیتالی واقعاً اثرگذارند. این فشارها باعث می‌شوند افراد دست‌کم از خود بپرسند آیا شرکت در یک اعتراض یا انجام یک فعالیت علنی ارزشش را دارد یا نه».

بر پایه داده‌های «خانه آزادی»، ترکیه، عربستان سعودی و رواندا نیز از دیگر کشورهای هستند که در زمینه سرکوب فرامرزی نقش برجسته‌ای دارند.

گورخوفسکایا می‌گوید واکنش جدی و بلندمدت کشورهای غربی به چنین اقداماتی چندان رایج نیست؛ هم به این دلیل که اثبات و انتساب آن‌ها دشوار است و هم به دلیل ملاحظات سیاسی گسترده‌تر.

او می‌گوید: «عاملان سرکوب فرامرزی برای هدف قرار دادن مخالفان در خارج هزینه‌ای نمی‌پردازند... آن‌ها از یکدیگر یاد می‌گیرند که می‌توان این شیوه را ادامه داد».

میلاد پورطالبیان نیز می‌گوید انتظار دارد دولت کانادا واکنش سخت‌گیرانه‌تری نشان دهد. به گفته او، کانادا «هنوز بیش از حد به روی افرادی که با جمهوری اسلامی ارتباط دارند باز است».

پلیس ساسکاتون تا زمان انتشار این گزارش به درخواست رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی برای اظهارنظر درباره پرونده پورطالبیان پاسخ نداده بود.

بیشتر در این باره:

آمریکا، بریتانیا و هلند درباره عملیات سایبری حکومت ایران علیه مخالفانش هشدار دادند

ری فرلونگ

رای فرلونگ، خبرنگار ارشد بین‌المللی رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی است. او از سال ۲۰۱۴ برای این شبکه در حوزه بالکان، قزاقستان، گرجستان و مناطق دیگر گزارش داده است. پیش از آن، ۱۷ سال در بی‌بی‌سی کار کرده و به عنوان خبرنگار خارجی در پراگ و برلین فعالیت داشته است، همچنین به عنوان گزارشگر بین‌المللی سیار در سراسر اروپا و شوروی سابق کار کرده است.

این مطلب بخشی از:

گزیده‌هایی از رادیو آزادی

فراتر از خبر

بایگانی

جهان

ایران